

Adelė Meškinytė

Kaip šnekėjo Vytautas Didysis ir ar šiandien
susikalbėtume su VI a. lietuviais?

Tikrai ne kartą esame girdėję, kad lietuvių kalba – viena seniausių pasaulyje. Įdomu, ar lietuvių kalba mums pavyktų susišnekėti su šeštojo amžiaus lietuviu ar vėliau gyvenusiomis istorinėmis figūromis, pavyzdžiui su Vytautu Didžiuoju? Akademikas, prof. Bonifacas Stundžia sako, kad būtų sunku, nebent išmanytume kalbos istoriją ir žodžius tartume senoviškai, bet tokius senus daiktavardžius, kaip galva, akys, ausys, ranka jis turėtų suprasti, nes tuo metu jie tikrai buvo vartojami. Veiksmazodžiai eina ir miega jam taip pat turėtų būti suprantami.

Vytautas Didysis lietuviškai kalbėjo tikrai puikiai. Lietuvos valstybėje, administracijoje, lietuvių kalba buvo vartojama bent iki Liublino unijos, daugelyje dvarų tikrai skambėjo lietuvių šnekamoji kalba. Yra nuomonių, kad Vytauto Didžiojo kalba galėjo būti dzūkiška, bet tai – tik hipotezė.

Vytauto vardas tuo metu skambėjo taip pat, kaip ir dabar – Vytautas Didysis arba Didysai, tad prisišaukti kunigaikštį tikrai galėtumėte be jokių problemų.

O štai su juo susirašyti žinutėmis ar laiškais vargu ar galėtume. Valstybės rašto kalba tuo metu buvo rytų slavų, rusėnų kanceliarinė kalba. Vytautas turėjo raštininkų, kurie ruošdavo dokumentus rusėnų, lotynų, vokiečių kalbomis.

Lietuviški raštai, kaip turbūt žinote, yra vėlyvi, siekia XVI amžių, nors rankraštinių lietuviškų tekstų, frazių randame ir ankstesnių.